

АДЫГЭ

1923-рэ илъэсым
гъэтхалэм
кыщегъэжыгъэу
кыдэклы

№ 122 (23051)

2024-рэ илъэс

БЭРЭСКЭЖЫЙ
БЭДЗЭОГЪУМ и 10

ОСЭ ГЪЭНЭФАГЪЭ ИЭП

6 +
тисайт

WWW.ADYGVOICE.RU

тихытыу нэклубгъохэр

МаКЪ

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

ІэрышІ ІофшІагъ

Цыфым иакъыл фызэшлокыщтырэ иамал
кыхыщтырэ джыри зыми ыгъэунэфыгъэп.

Лъэпкыр къахэзыгъэщырэ цыфмэ ягъэхагъэхэр Іотэгъош. Кушъэм, Іанэм, тхъау-фым, пхъэнтлэклым, шъэжыехэм, щабзэхэм яшын, гъучІгъэжъ-ным, унашъхэ тельхъаным, ары паклош, цокъэ шыным афэлэзэ цыф непэ зигугъу къэтшыщтыр. Ар къуаджэу Хъатыгъужыкыуае щыпсэурэ Шъэолыхуе Валер.

«Ылэ дышъэр къыпэзы» зыфалорэм фэд. Іэлэласэм илъэс 51-рэ ыныбж, ишъхэгъусэу Ираидэ игъусэу унэгъо дахэ ешлэ. Ахэм сабыищ зэдалу: Аза, Айдэмыр ыкІи Амин. Унагъом исхэр цыф зэлухыгъэх, губзыгъэх. Унагъор ары Іэлэласэм пстэуми анахъ шъхъалэу ыпы-тэрэр.

— Унагъор умыгъэлъаплэу, шъхэгъусэм уасэ фэмышлэу уигухэллэи къыбдэхуштэп. Сыд фэдэ Іоф сыпыллыи сэгъэты-лыш, унэгъо Іофыр сэгъэцакІэ. Зэгурьіоныгъэ, рэзэныгъэ зэфыуілімэ, уіунэ дэрмэни іпышт, — елэ Валерэ.

Валерэ гъучІулунри, гъучІ-гъэжъэри, пхъэшлэнри ылэ къе-хых. Ары паклош, ылэшъхы-тІукІэ автомобиль ямышыкІэ ыугъоигъ. Ащ къыщымыуцоу цокъашлэу зигъэсагъ. Ащ фэдэ

Іэлэласэныгъэ зыхэлъхэр нахы-бэ хъунхэм, ахэм Іэпылэгъу ягъэгъотыгъэным, Іэпэщысэхэм яшын жъугъэу цыфхэм алэклэ-гъэхъэгъэным япхыгъэ Іофы-гъуабэ Адыгеим щырагъэкІоклы хъугъэ.

— ІэкІэ пшырэм фэдэ щылэп! СицІыкІугъом силэгъухэр Іэгуаом рыджэгухэ зэхъум, сэ кыщым зыгорэхэм сятІэжъэжъэу сы-чІэсыгъ. Джащ тетэу псэолъэ-шыным, адыгэ Іэпэщысэхэм яшын ахэцагъэ сыхъугъ. Сылэтахъоу шэрэхъищ зыкІэ кушъхэфахъэ сизакъоу сшыгъа-гъэ. Ащ симыгъэразэу, мото-циклэ лъэкъуищ сыугъоигъэ. Ины сыхъумэ сэнэхъатэу кыхэхы-щтым бэрэ сегупшысэщтыгъ. ДОСААФ-м дзэ водитель за-правщикэу сэнэхъат сигъэгъо-тыгъагъэ, ау зы мафи ащ сы-рылэжъагъэп. СІэшъхытІу кы-хырэ лэжъапкІэм сиунагъо рызгъэшхагъ, рыслыгъыгъ, — кыелуатэ Іэлэласэм.

Іоф зыщышлэрэ кыщэу Ва-лерэ тызчыщагъэм тетхагъ: «Умыщынэу къычІлах, укы-эфэкІуагъэр кыало, бэ умылоу чІэкІыжъ». Ар дгъэшлэгъон икыгъ. Пхъэ сапэр мэкІайхэм Іужоу ателъ, Іэлэласэр бэрэ

мыш зэрэщылажъэрэм ишыхъатэу. Пхъэ цуакъэхэр дэпкыым кІэшлагъэх, пхъэупсэфэ хъураехэр, гъучІ пыупкІафэхэр джэхашом алырэгъоу тельых, кушъэ лъэкъо ныкшошхэр мэ-кліам егъэкІугъэх.

— Синыбджэгъу кІалэм тхылъ кысфихыгъагъ, машинэу Caterham имодель шапхъэу пылпыр, зэрэзэхэлпыр, зэхэлп-хъащтмэ, Іэмэ-псымэу ыкІи пкыгъоу ищыкІагъэхэр итэу. Бэми макІэми, сомэ мин шъэ-ныкыо фэдиз ащ тезгъэкІодагъ. Синыбджэгъухэу чылэм дэхсэр зэкІэ кыхэлэжъагъэх. ГъучІу-нымрэ гъучІгъэжъэнымрэ джа-щыгъур ары кызыслэкІэхъагъэр. Сикъаигъагъэ есхыліи, машинэр сыугъоигъэ. Іоф ныкыуашІэр чІэсыдзыжыныр сикІасэп. Джы-ри тІэкІу-шъокІухэр ешылІэжы-гъэн фае, машинашъхъэри къэ-сыугупшысыгъ, ау сызфаер ав-томатикэ дыхэтэу, ежъ-ежырэу изакъоу закытырихъонэу ары. Джыри гухэлъ сІІ, сиамап кы-зэрихъэу, машинэхэр сшынхэу, ищыкІэгъэ тІэкІу-шъокІухэр ез-гъэгъотынэу машинэшІыным, — кыелуатэ Іэлэласэм.

«Валерэ къаигъ, Іофэу зыуж ихъагъэр ымыухэу уцуштэп»,

— ало иныбджэгъумэ. Псыцур лъабжэкІэ чІым пытэу зэрэте-уцорэм фэдэу, Валери ыгу етыгъэу а тхылъэу кыратыгъэр зэригъэшлагъ, нэужым илъэсны-кыкІэ машинэр ыугъоигъ. Джы ыпэ илыр машинэм пылпын фэе документхэм ягъэпсын, нахъ зэтыригъэпсыхъаныр ары.

ПхъэшІэным лъэпкы Іэмэ-псымэхэм яшынкІэ Валерэ ятэшым фэдэ хъугъэ. Ар пхъэшІэ Іазэу чылэм дэсыгъ, «Пхъэм псэ кыпегъакІэ» зыфалорэм фэдагъ.

— ГумэкІыгъо зыпылпыр пхъэм игъэхъазырын. Пкыгъом фытегъэпсыхъэгъэ пхъэр уілімэ, ишын нахъ псынкІ. Лыр зыща-упкІэтэрэ пхъэмбгъухэр, тхъа-цуфхэр ястынхэр сикІас, ахэм бзылфыгъэхэр лъэшэу ащэ-гушІукІых. ШІухъафтыным ыгъэ-гушІохэмэ, кынэу ащ ишын пылпыгъэр пщэгъупшэжы. Іанэ хъураем, кушъэм нахъ бырсыр къапэкІыми зысшІыхэкІэ гуахъо хэсэгъуатэ, — ІугушІукІызэ кыелуатэ Іэлэласэм.

ХэткІи Валерэ цыфыгъэрэ адыгэгъэшхорэ зэрехъэ. Сыд фэдиз игушъэбагъэми, ылагъэр умыгъэцакІэу кыпшІокІыштэп.

(ИкІлэх я 3-рэ нэклуб. ит).

Хэбзэр
амыукъоным
фэгъэхыгъагъ

Адыгэ Республикэм хэбзэукъоныгъэ щызэрамышъаным епхыгъэ координационнэ зэлукІэу ренэу Іоф зышлэрэм изэхэсыгъо правительствэм и Унэ щыкІуагъ. Адыгеим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат Іофтхъабзэр зэрицагъ.

Зэхэсыгъом иІофшІэн хэ-лэжъагъэх АР-м иминистрэхэм я Кабинет и Тхъаматэу КІэрэ-щэ Анзаур, АР-м и Прокуратурэ, АР-м и МВД, ФСБ-м и Гъэлорышлалэу Адыгеим щылэм, федеральнэ ыкІи шъолпыр къу-лыкыухэм ведомствэхэмрэ ялэшъхэтетхэр, муниципалитет-хэм япашэхэр.

Псэуплэ-коммунальнэ хъыз-мэтым ылъэныкыкІэ хэб-зэукъоныгъэу зерахъэхэрэр, автострахованиемкІэ экъодзэн-хэр щыгъэзыегъэнхэм, народнэ дружинэхэм яІофшІэн нахышІоу зэхэщэгъэным япхыгъэ Іофыгъо-хэм ахэр атегушылагъэх.

АР-м псэолъэшІынымкІэ, транспортнымкІэ, унэ-коммуналь-нэ ыкІи гъогу хъызмэтымкІэ иминистрэу Валерий Картамы-шевыр, унэхэм, псэуалъэхэм яшынкІэ къралыгъо инспекци-ем и Гъэлорышлалэу ипашэу Илона Кравцовар, тыкъэзыуцу-хъэрэ дунаим ыкІи чІыопс къэ-кІуапІэхэм якъэхъумэнкІэ Гъэлорышлалэм ипашэ игуадзэу Ешэ Аспъан мыш кыщыгушыла-гъэх.

КызырэххагъэщыгъэмкІэ, цыф псэуплэхэм япхыгъэ хэб-зэгъэуцугъэу щылэр укыагъэ зэрэхъугъэм фэгъэхыгъэ ад-министративнэ Іоф 19-мэ ахэ-пльагъэх, лажъэ зилэхэм тазыр-хэр атыралъхъагъэх. Хэукъоны-гъи 174-рэ дагъэзыжыгъ, коммунальнэ фэлэ-фашІэхэм атефэрэ ахъщэр нэбгырэ за-улэмэ къратыжыгъ.

Прокуратурэм унашъоу ышы-гъэм тетэу административнэ хэбзэукъоныгъэхэм афэгъэхы-гъэ Іоф 22-мэ ахэпльагъэх ыкІи хыкумхэм алэклэгъэхъагъэх.

(ИкІлэх я 2-рэ нэклуб. ит).

НыбжыкIэхэр наркоманием щыухъумэгъэнхэр

Гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ организациехэм кIэлэеджакIоу ачIэсхэм япсауныгъэ улпэкIу-гъэныр, социальнэ-психологъэ тестхэр адшIыгъэнхэр, наркоманием пэуцужыгъэнымкIэ культурэм иучреждениехэм Иофэу ашIэрэр, хэбзэнчъу наркотикхэр къезыгъэкIокIхэрэм гъогур афыныбыкIыгъэныр – ахэр ыкIи нэмыкI Иофыгъохэр ары Адыгэ РеспубликэмкIэ наркотикхэм апшIуекIорэ комиссием изэхэсыгъоу щыIагъэм зыщатегушыIагъэхэр. Адыгеим и Лышхъэу КъумпIыл Мурат Иофтхъабзэр зэрищэгъ.

А. Гусев

Комиссием илофшIэн хэлэжъагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет – Хасэм и Тхъаматэу Владимир Нарожнэр, министрэхэм я Кабинет и Тхъаматэу КIэрэщэ Анзаур, хэбзэхъумэкIо, улпэкIокIо къулыкIухэм ялэшхъэтетхэр, муниципалитетхэм япашэхэр.

АР-м гъэсэныгъэмрэ шIэныгъэмрэкIэ иминистрэу Евгений Лебедевым ыкIи псауныгъэм икIэхъумэкIэ министрэу МэрэтыкIо Рустем къызэрэхагъэщыгъэмкIэ, 2023 – 2024-рэ ильэсхэм гурыт сэнэхъат гъэсэныгъэ зыщарагъэгъотырэ организаци 10-мэ ыкIи зэхэбытэгъэ гъэсэныгъэ язытырэ организаци 127-мэ ачIэсхэр тестированием къыхырагъэу-бытагъэх.

Мы ильэсым нэбгырэ мин 25,2-м ехъумэ тестхэм яупчIэхэм джэуапхэр къаратыжыгъэх, ильэсэу икIыгъэм ельытыгъэмэ, проценти 10-кIэ ар нахъыб. АР-м псауныгъэм икIэхъумэкIэ и Министерствэ Iэнэ хъураеу зехищэгъэхэм, лекциехэм ыкIи наркотикхэм апшIуекIорэ Иофтхъабзэу зэрахъэхэрэм къатегушыIагъ. Врач-наркологи хэм кIэлэ Iэтэхъохэу наркотикхэм ягъэфедэн нахъ хашэнхэ альэкIынхэу зэгугафэхэрэм зэдэгугушIэгъухэр адашIых. Мы ильэсыкIэ еджэгъум анахъу аналэ зытырагъэ-

тыщтыр ныбжыкIэ организациехэр гумэкIыгъо чIыплэ ифэгъэ кIэлэеджакIохэм адэлэжъэнхэр ары.

Республикэм и Лышхъэ анахъу аналэ зытыригъэтыгъэр наркотикхэм ныбжыкIэхэр дамыкIынхэм пашэ щылэкIэ-псэукIэ тэрэзым епхыгъэ Иофтхъабзэхэр адызэрахъанхэр, зэрарэу наркотикхэм къахъырэр нахъ икIоу зэхарагъэшIыкIыныр ары.

«ЩылэкIэ-псэукIэ тэрэзым хэцэгъэ ныбжыкIэхэу еплъыкIэ тэрэз хъугъэ-шIагъэхэм афизилэхэр ары неущырэ мафэм игъэпсын чанэу хэлэжъэнхэ зылъэкIыштхэр. Ащ дакIоу кIэлэеджакIохэм ятестирование епхыгъэ Иофтхъабзэхэр къыкIедгъэчы хъуштэп. Анахъ мэхъанэ зилэр къыткIэхъухъэхэрэр ащ фэдэ гумэкIыгъо къызпIыкIын зылъэкIышт лъэныкIохэм ащыухъумэгъэнхэр ары», — къыIуагъ КъумпIыл Мурат.

АР-м культурэмкIэ иминистрэу Аульэ Юрэ а лъэныкIомкIэ Иофэу ашIэрэм къыщыуцугъ. Ащ къызэрэхищыгъэмкIэ, клуб 742-мэ нэбгырэ мини 10-м ехъу къызэлъаубыты. Зыныбж имыкIугъэ кIэлэцIыкIухэу анахъ узыфэгумэкIын фаеу щытхэм ащыщэу 400-м ехъумэ культурэм ыкIи псауныгъэм игъэпытэн япхыгъэ учреждениехэр якIуапIэх. Нар-

котикхэм апшIуекIогъэнымкIэ Иофтхъабзэу зэрахъэхэрэм шIуагъэ къатыным, ныбжыкIэхэр ахэм ащыухъумэгъэнхэм тегъэпсыхъэгъэ учреждение 22-мэ джаш фэдэу Иофтхъабзэ игъэкIотыгъэхэр ащы-зэрахъэх. Камернэ музыкальнэ театрэм мы ильэсым лъыгъэкIотагъ спектаклэу «Остановиться вовремя» зыфилорэм

икIэгъэлъэгъон. Спектаклыр аублэным ыпэкIэ наркотикхэм апшIуекIогъэным епхыгъэ видеороликхэр къагъэлъагъох. НыбжыкIэхэм ягъэпсэфыгъо уахътэ нахъ тэрэзэу зэхэщэгъэным пашэ культурнэ мэхъанэ зилэ Иофтхъабзэхэр зэхэщэх.

Зэхэсыгъом икIэхъумэ къэгугушыIагъэх Мыекъуапэ имэрэу Геннадий Митрофановыр, Джэджэ районим ипашэу Андрей Таранухиныр, Мыекъопэ районим ипашэу Михаил Марыныр. Муниципалитетхэм япашэхэм къалотагъ хэбзэнчъу наркотикхэр къызэрэрагъэкIокIхэрэм пэуцужыгъэным ылъэныкIокIэ Иофэу ашIэрэм фэхъурэ кIэхъумэ афэгъэхъыгъэу.

КъумпIыл Мурат къызэрэхищыгъэмкIэ, къэбар жъугъэм иамалхэр, социальнэ хъытыухэр ыкIи нэмыкIэхэу ныбжыкIэхэм афитегъэпсыхъагъэхэр наркоманием пэшIуекIогъэнхэм мэхъанэ-шхо иI. Анахъу ащкIэ зышIуагъэ къэкIоштхэр цIыфхэр жъугъэу зыхэлэжъэхэрэ спортивнэ ыкIи культурнэ Иофтхъабзэхэр нахъыбэу зехъэгъэнхэр, ныбжыкIэхэр зэрар къафэхъун зылъэкIышт гумэкIыгъохэм ащыухъумэгъэнхэр ары.

АР-м и Лышхъэ ипресс-къулыкIу

А. Гусев

Хэбзэр амыукъоным фэгъэхъыгъагъ

(ИкIэхъ).

ЦIыфхэм ялъэу тхылъхэм япхыгъэу пэщэныгъэ зезыхъэрэ компаниехэм Иоф ашIэ.

ТыкIэзыуцухъэрэ дунаим изытет иуплэкIуныкIэ хэбзэнчъу хэкиIтэкIуплэ 70-м ехъу агъэунэфыгъ. АщкIи агъэхъазырыгъэ материалхэр къулыкIу гъэнэфагъэхэм альагъэлэсыгъэх. Джаш фэдэу МВД-м сомэ мини 180-рэ фэдиз къыдзэлытырэр административнэ протокол 14 зехигъэу-цуагъ. Мы ильэсым хъызмэтым пылхэм тыкIэзыуцухъэрэ дунаим икIэхъумэкIэ хэбзэгъэуцугъэу щылэр укIуагъэ зэрэмыхъушIым аналэ нахъ тырарагъэдзагъ.

Адыгеим и Лышхъэ пшIэрылэ афилыгъ пидзэфэ пытэхэр ыкIи псэоплъ-шыным фэхъурэ пидзафэхэр хэбзэнчъу республикэм къызэрэращэхэрэм гъунэ фэшIыгъэнымкIэ Иофтхъабзэу гъэнэфагъэхэр зэрахъанхэу. ЧIыплэхэм язэтэгъэпсыхъан муниципалитетхэм нахъ лъэшэу аналэ зэрэтырагъэтын фаери къыхигъэщыгъ.

Компаниеу «ЭкоЦентрэм» ыпашхъэ пшIэрылэу итхэр нахъ тэрэзэу ыгъэ-цэкIэнхэм пашэ хэкиIм идэщынкIэ графикэу зэхэгууцугъэм гъэтэрэзыжыкIынхэр ыкIи зэхэокIыныгъэхэр фашIынхэу, пашэхэм афигъэпытагъ.

Ащ нэужым автострахованием ылъэ-ныкIокIэ экзодзэныгъэу зэрахъэхэрэм зэралэуцужыкIэхэрэм шIуагъэу къытырэм джыри нахъ зыкIызырилэтышIтым Иофы-гъохэм атегушыIагъэх. Лъэпкъ банкым икIутамэу АР-м щылэм ипашэу игугадзэу Ирина Одинцовар, Iахъэхэлэ обществэу «Согаз» зыфилорэм и Мыекъопэ къутамэ ипашэу Дмитрий Фоминыр къэгугушыIагъэх.

Ахэм къызэрэхагъэщыгъэмкIэ, страховкэм ельытыгъэ хъугъэ-шIагъэхэр нахъ къелыкIыгъэх. Ащ дакIоу гурыт страховой тынхэр сомэ мини 102,5-м нэсэу нахъы-бэ хъугъэх. Ильэсэу икIыгъэм ОСАГО-м зэзэгъыныгъэ мини 108-рэ дашыгъ. Ащ дакIоу къызэрэхагъэщыгъэмкIэ, хыкумышI зэнэкIокIуныгъэу къахэтэджэхэрэм япчъа-гъэ къыкIычыгъ: 2022-рэ ильэсым ар

проценти 9,2-рэ хъушIыгъэмэ, 2023-рэ ильэсым проценти 7,7-м нэсыгъ. Ащ дакIоу автострахованием ылъэныкIокIэ экзод-зэныгъэхэми къакиIыгъ.

ШIокI зымылэ автострахованиемкIэ Иофхэм изытет ренэу зэрагъашIэзэ ашIынэу республикэм и Лышхъэ пшIэ-рылэ афилыгъ. МВД-м, къэбарпыгъэлэс амалэу щылэхэм. А ИофыгъомкIэ къэгугу-шыIагъ АР-м и МВД иполиции ипашэу игугадзэу Андрей Федосеевыр. Ащ къы-зэрэхищыгъэмкIэ, народнэ дружинэ 45-рэ (нэбгырэ 350-рэ), общественнэ движениитIурэ (нэбгырэ 35-рэ) реестрэм хэтых. Мы ильэсым цIыфхэр жъугъэу зыхэлэжъэхэрэ Иофтхъабзэхэм мыхъо-мышIагъэхэр къахэмыхъухъанхэм пашэ ахэр къызфагъэфедагъэх.

Республикэм и Лышхъэ цIыфхэм

игъом къэбарыр альыгъэлэсыгъэным епхыгъэ ИофшIэным МВД-р, СМИ-хэм афэгъэзэгъэ комитетыр, цIыфхэу республикэм щыпсэухэрэр нахъ игъэкIотыгъэу хэбзэгъэуцугъэр укIуагъэ мыхъуным къыхэгъэлэжъэгъэнхэм аналэ тыраригъэ-дзагъ.

«Народнэ дружинэхэм яИофшIэн мэхъанэу иIэм нахъ зыкIедгъэлэтын фае. Ащ пашэ ар зипшIэрылэу къулыкIухэмрэ ахэм яобщественнэ IэпыIэгъухэмрэ язэдэлэжъэныгъэ нахъышIоу зэхэщэгъэн фае», — къыхигъэщыгъ КъумпIыл Мурат.

Зэхэсыгъом икIэхъумэ республикэм ищынэгъончъагъэ ИофыгъохэмкIэ АР-м и Лышхъэ дэжэ щылэ ГъэлорышIапIэм ипашэу Чыназыр Алыи координационнэ зэлукIэм 2024-рэ ильэсым ия 2-рэ кIэ-лъэныкIо Иофэу ышIэщытым иплан ыухэ-сынэу къырихъылIагъ.

АР-м и Лышхъэ ипресс-къулыкIу

Урысыем ибаиныгъэ шъхьалэр ашщыпсэурэ лъэпкъхэр ары

А. Балабасъ

Лъэпкъ Иофыгъохэм къатегушылэр журналистхэм яшъолъыр общественнэ организациеу «Гильдия межэтнической журналистики» ипрезиденту Маргарита Лянге шъолъыр къэбарлъыгъэлэс амалхэмрэ АР-м лъэпкъ ИофхэмкIэ, IэКIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитетрэ ялIыIохэм гуманитар уиэтынхэмкIэ Адыгэ республикэ институтым бэмышIэу зэIукIэгъу щадыриIагъ. Адыгеим, Къэбэртэе-Бэлкъарым, Къэрэцъе-Черкесым янароднэ тхакIоу, Урысыем ИофшIэнымкIэ и Лыхъужъу, Урысые Федерацием и Общественнэ палатэ хэтэу МэщбэшIэ Исхъакъ Иофтхъабзэм хэлэжъагъ.

Адыгэ Республикэм лъэпкъ ИофхэмкIэ, IэКIыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкъэ-

гъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ и Комитет итхъаматэ игуадзэу Константин Щербакым къызэриIуагъэмкIэ, лъэпкъ, дин зэфыштыIкIэхэм ягъэпытэн епхыгъэ Иофыгъом бэмышIэу республикэм щытегушылэагъэх.

— ЗэгурыIохэу лъэпкъыбэ зыщы-зэдэпсэурэ шъолъырым иэтнополитикэ Иофхэр зыпкъ итынхэ зэрэфаемкIэ Адыгеир щысэтэхыпIэу зэрэщытыр теубытагъэ хэлъэу къэслон слъэкIышт. ИлъэсипшI пчъагъэ хъугъэу лъэпкъы 100-м ехъу тиреспубликэ мамырэу, зэгурыIохэу щызэдэпсэух. Лъэпкъ Иофыгъохэм язэгъэшIэн пылъ журналистхэм тиреспубликэ зэрашIогъэшIэгъоныр тигуапэ мэхъу. Непэ амал тил экспертэу Маргарита Лянге тьдэгъушылэнэу. Къэбар жъугъэм иамалхэмкIэ лъэпкъ Иофыгъохэр ащ зызэхифырэр илэс 30-м ехъугъ, лъэпкъыбэ зэрыс хэгъэгум къэралыгъо къэбар политикэр зэрэщыпхырашIэрэмкIэ, лъэпкъ экстремизмэм къэбарлъыгъэлэс амалхэр зэрэбэныжъхэрэмкIэ научнэ ИофшIэгъэ заулэ ытхыгъ, — къыхигъэщыгъ Константин Щербакым.

— Адыгеир хъалэмэт дэд, — къылуагъ Маргарита Лянге. — Сэ лъэшэу сыгу

рихыгъэх мыщ щыпсэурэ цыфхэр, ахэм ящыIаIкIэ тынчыгъэу хэлъыр, ячIыопс зэрэдахэр, якъалэ зэрэкъабзэр. Ащ фэдэ шъолъыр хъалэмэтхэм нахыбэу къатегушылэхэ тшIоигъу, «Гильдия межэтнической журналистики» зыфилорэри джары джыдэдэм зыпылър. Тиобщественнэ организацие къыхэхъан зылъэкIыштыр лъэпкъ Иофыгъохэм лъэшэу Иоф адэзышIэ зышIоигъор ары. Ау ыпэраршIэ тизэнэкъокъоу «СМИротворец» зыфилорэм ар щатеклон фае.

Маргарита Лянге къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, Урысыем икъэралыгъо программэу «Къэралыгъо лъэпкъ политикэр пхырыщыгъэныр» зыфилорэм къыдхэлъытагъэу къэбарлъыгъэлэс амалхэм я Урысые зэнэкъокъоу «СМИротворец» зыфилорэр зэхэзыщэрэр лъэпкъ ИофхэмкIэ Федеральнэ агентствэр ары. «Гильдия межэтнической журналистики» ащкIэ Iэпылэгъу афэхъу.

— Лъэпкъ журналистикэм илъэныкIо шъхьалэхэм мэхъанэу ялэр цыфыбэм къагурылорэп. Тихэгъэгъушхо нахь лъэшэу аналэ мы Иофыгъом щытырагъэтын фаеу сэлъытэ. Урысыем лъэпкъы 190-м ехъу ис, лъэпкъ шэн-хэбзэ зэфэшъхьафхэр ялэхэм, бэхэр зэгурыIохэу мыщ щы-

зэдэпсэух. Урысыем и Къыблэ имызакъоу, гупчэ шъолъырхэми лъэпкъхэм якультурэ, яшэн-хабзэхэр зэрэзэтекIхэрэр ащытэлъэгъу, — къылуагъ журналистхэм. — Джаш пае журналистхэм тыкъаджэ лъэпкъ Иофыгъом изэгъэшIэнрэ тизэнэкъокъоу «СМИротворец» зыфилорэмрэ чанэу къахэлэжъэнхэу. Геополитическэ Иофхэм языхтэт къыдэ-тлътэтэу, тыхэгъэгъу культурэ бай дэдэ зэрилэм игугъу тшIын фае. ГухэкI нахь мышIэми, тыхэгъэгъушхо ишъолъыр зэфэшъхьафхэм къащыхъурэ лъэпкъ зэгурымылоныгъэхэр зыпкъ къыкIыхэрэр къохъэпIэ хэгъэгъухэм арыс зэщыгъэкъуа-кIохэр ары. АщкIэ гухэлъэу ялэр зы — хъал-балыкы тикъэралыгъо къырагъэ-таджэ ашIоигъу, ар къыдгурылон фае. Тэ, журналистхэм, Урысыем ис лъэпкъхэм культурэ бай, шэн-хэбзэ дахэхэр зэралэм тыкытегушылэныр типшъэрлы.

Япроектэу «Национальный акцент» зыфилорэм къытегушылэу ащ къызэриIуагъэмкIэ, Интернетым зэрихэхэрэм ишIуагъэкIэ Урысыем ишъолъыр зэфэшъхьафхэм, СССР-м хахъэщыгъэ хэгъэгъухэм арысхэм зэпхыныгъэ адырIэн алъэкIы.

— Лъэпкъ зэфыштыIкIэхэм ягъэпытэн тегъэпсыхъэгъэ Иофтхъабзэхэм ныбжыкIэхэр къахэдгъэлэжъэнхэ зэрэфар къыдгурылуагъ. Джаш пае интерактивнэ амалхэр дгъэфедэхэу, тыхэгъэгъуи, тигъу-нэгъу къэралыгъохэми арыс ныбжыкIэхэм ашIогъэшIэгъонышт видеороликхэр зэхэдгъэуцохэу едгъэжъагъ, — къылуагъ журналистхэм. — Гушылэм пае, Адыгеим бэ гъэшIэгъонэу щытетхыгъэр. Мы охъ-тэ блоггэм шъуиреспубликэ дахэ фэгъэхыгъэ къэбар гъэшIэгъоныбэ титедзэгъухэм къарыдгъэхъащ.

ЗэIукIэгъум икIэухым МэщбэшIэ Исхъакъ Адыгеим и Лышъхъэу Къумпыл Мурат ыцIкIэ Маргарита Лянге «тхъа-уегъэпсэу» рилуагъ, нэпэелл шIухъафтын ритыгъ.

— Лъэпкъ зэфыштыIкIэхэр Урысыем нахышIу щышIыгъэнхэм зэрэфалъэкIэу о пкIуачIэ сыдыгъуи епхыплэщыгъ. ИофшIэкIэшIоу плэкIэлъ хъугъэмкIэ укы-зэрэддэгъагъэм фэшI лъэшэу тыпфэрэз.

АЛЕКСАНДРА Балабасъ.

IэрышI ИофшIагъ

(ИкIэух).

Илэпэлэсэныгъэрэ илушыгъэрэ ямылтыгъэу, зышIошIыжъэрэп. Непэ кIэкIо зэпылъ зыдыхэрэр цыфмэ агъэшIэгъо-жъхэрэп, ау цокъашIэм илэпэлэсагъэ

бгъэшIэгъон екъу. — Цуакъэ пшIыныр непэ пыутэп, шъор лъапIэ хъугъэ. Зы цуакъэм хэхъэрэ пкъыгъомэ ауасэ къы-зибдзэжъкIэ, пыутыIоу зэрэпщагъэр къыбгъурэIожъы. Непэ цокъэ закъор арэп лъапIэр, щылэныгъэри лъапIэ хъугъэ. Иофэу пшIэрэр шIу лъэгъоу, уисэнэхъат пшIогъэшIэгъонмэ, ренэу уишIэныгъэ хэбгъэхъоным упылышIт, гуетыныгъэ фыуилэшт, уипшъэрылхэр теурыкIуагъэ хэмылэу бгъэцэкIэштых, — хигъэунэ-фыкIыгъ Iэпэлэсэм.

Валерэ ищылэныгъэ гъогу къызэ-рикIугъэм фэрэз, джыри зэ ар къы-кIужыныу щытыгъэемэ, дэмыхэу джа гъогу зэрырыкIожъыштыгъэр къыкIигъэ-тхыгъ.

ЦокъэшI фабрикэу ыкIи машинэшI заводэу зыкIэхъопсыхэрэр къызэлуи-хынэу инасып къыхыымэ, ыцIэ дахэкIэ раригъэлэшт. Лъэгъо нэфуу къыкIурэмкIэ адыгэ лъэпкъым игугъу чыжъэу щари-гъэшIышт.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

Сурэтхэр: Iэшъынэ Аспъан.

Льэпкъ

Адыгэ Республикэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэ — Черкесский парламент» зыфалорэр зызэхашагэр ильэс 35-рэ зэрэхуэрэм фэгъэхыгъэ Іэнэ хураеу «Хабзэр къэралыгъом ибзыпхъ» зыфилорэр Льэпкъ тхылъеджаплэм шыкыуагъ.

Ильэс Адыгэ

Ащ хэлэжъагъэх хэсэ зэфэшъафхэм, общественнэ, льэпкъ-культурнэ организациехэм ялыкхэхэр, тхылъеджаплэм илофышлэхэр.

ИжыккІэ зигъо Іофыгъохэм хэкиплэу афэхуэцхэм адыгэхэр зыцатэгущыІэщтыгъэхэр, неушырэ мафэмкІэ пшэрылхэр зыцагъэнафэщтыгъэхэр Хасэр ары. ШыІэныгъэр зычыплэ итэп, зызэблихузэ, игъорыгъоу льэкыуатэ, ау льэпкъым итарихъ шлэжъ, икультурнэ клэн кыызэтэгъэнгъэнхэмкІэ, ныбжыккІэхэр льэпкъ Іофхэм ахэцэгъэнхэм илофыгъохэм язэшохынкІэ Адыгэ Хасэм имэханэ къэнэжъы.

Адыгэ Хасэм кыкылугъэ ильэс 35-рэ гъогум льэпкъхэм азыфагу иль мамырныгъэр ыкІи зэгурьІоныгъэр, республикэм иобщественнэ-политическэ зыпкытыныгъэ, ІэкыІб къэралыгъохэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырІа зэлхыныгъэр зэрагъэпытэхэр Іэнэ хураем кышыгушыІэгъэ пстэуи кыыхагъэщыгъ.

Іофтхъабзэр зерицагъ «Адыгэ Хасэм» итхъаматэу Лымыщэкъо Рэмэзан.

— Непэрэ зэлукІэм кыхэлэжъэрэ пстэуи шуфэс шыосэхы. Мыгъэ Адыгэ Хасэр зызэхашагъэр ильэс 35-рэ зэрэхуэрэм фэгъэхыгъэ Іэнэ хураеу тхылъеджаплэр клэщакІо зыфэхуэгъэм тигуапэу тыкълэагъ. Джыри Іофыгъо мазэм нахъ игъэкІотыгъэ зэхэсыгъо зэхэтэнышъ, Дунэе Адыгэ Хасэри, нэмыкІ къалэхэм яхасэхэри къедгъэблэгъэнхэшъ, тилофшлагъэхэм татэгущыІэн гухэлъ тІІ. Къыхэзгъэщымэ сшІоигъу, республикэ Хасэм нэмыкІ общественнэ организациехэр кыгоуцохэзэ, исатырэ хэтхэм зэрахыорэр, зызэриушыомбгъурэр: «Шыу Хасэр»,

ныбжыккІэ купыр, театральнэ зэхыхэр. Зигъо Іофыгъохэу Адыгэ Хасэм непэ зэшІуихыхэрэм ащыц льэпкъ мэханэ зилэхэр: бзэр, культурэр, ныбжыккІэхэм яльэпкъ итарихъ, иблэкІыгъэ ашІэу, ишэн-хабзэхэр агъэфедэхэу псэунхэм кы-

тинахыжъ пашъэхэм къащэбгъэжъэнышъ, непэ кызнэсыгъэм хэлэжъагъэхэр ары. Тильэпкъ дунаим тет льэпкъ анахыжъхэм ащыц. ІэкыІб къэралыгъохэм кыарыкІыхэзэ бэ нэмыкІ льэпкъэу кытхэхыгъэр, ахэм зэкІэми тизэхэты-

логие шІэныгъэхэмкІэ докторэу, профессорэу Къуекъо Асфар. Ащ кызырІуагъэмкІэ, 1986-рэ ильэсым адыгэ куп Налщык щызэрэуагъагъагъ адыгэ Іофмэ агъэгумэкІхэу. «Клуб по интересам» алоу куп зэхэпцэн уфитэу хабзэм Іизын кытыгъэти,

Льэпкъ тхылъеджаплэр

фэцэгъэнхэр. А пстэуи шыІэныгъэм кыздихырэ Іофыгъо пчъагъэ акыгу, — кылуагъ Лымыщэкъо Рэмэзан.

Урысыем ІофшІэнымкІэ и Лыхуэжъэу, Адыгэ, Къэбэртэе-Бэлъкъар, Къэрэщэе-Черкес республикэхэм яльэпкъ тхакІоу МэщбэшІэ Исхъакъ Адыгэ Хасэм изэхэщакІохэм ахэтыгъ, фитхыгъэр макІэп, непэ кызнэсыгъэми ар Хасэм хэт, ыгукІи ыпсэкІи гот.

— Адыгэ Хасэм изэхэщэн сэ сизакъоп, бэ хэлэжъагъэр. Анахъ кыхэзгъэщхэмэ сшІоигъу Къалмыкъ Юрэ, Шхъэлэхъо Абу. Сыда зыфэдэр Адыгэ Хасэр, тыхэта тэ, адыгэхэр? Адыгэ Хасэр — адыгэ льэпкъым ихас, ыгу, ыль. Адыгэмэ апэкІэкІыгъэр, къяххулагъэр,

клэ идэхагъэ агъэшІагъо. Апэрэ мафэм кышыублагъэу бэ Адыгэ Хасэм Іофэу ышІагъэр, джыри ыпэ ильыр макІэп, — хигъэунэфыкІыгъ МэщбэшІэ Исхъакъ.

Джащ фэдэу народнэ тхакІор кыызфэджагъэхэм ащыц Хасэм хэтхэм ямызакъоу, дунаим тет

Мэкууогъум и 23-м, 1989-рэ ильэсым общественнэ организациеу «Адыгэ Хасэр» шыІэ зэрэхуэгъэр атхыгъ.

адыгэ пстэуи алэ зэкІэдзагъэу, ялорэ яшІэрэ зэхэлъэу льэпкъ Іофым ялахъ халъханыр.

Адыгэ Хасэм итарихъ гъогу игъэкІотыгъэу кыІотагъ фило-

АМ

ар адыгэмэ зэрафагъэлэжъэщтым а зэрэуагъагъэхэр тегущылагъэх. Ащ фэдэм ихэбзэ унашъохэр кыздахыыхи къэкІожыгъэх, ахэм ягъэцэкІэн ыуж ихыагъэх. Ащыгъум адыгэ хыакІэщхэри игъэкІотыгъэу Мыекъуапэ нахыжъмэ щызэхэщэщтыгъэх, клалэхэр ахэм ахэщэ-

клэщакІо зыфэхуэгъэхэр, ахэм янахыбэр 1987-рэ ильэсым «Шапсыгъэ Іофым» хэцэгъагъэхэр ары. 1988-рэ ильэсым ижъоныгъокІэ мазэ и 12-м Шъачэ ыныбжъ ильэси 150-рэ зэрэхуэрэр хагъэунэфыкІыщтэу залом, ахэр апэуцужыгъэх. А ильэс дэдэм бжыхъэ класэу шІэныгъэлэжъмэ яинститут нэбгырэ 50 хуын кышыцызэрэуагъоигъагъ. Адыгэ Хасэм изэхэщэжъын фэгъэзагъэу Зэхэщэ-кІо комитет агъэпсыгъ, ащ пащэу сэ сыфашІыгъ. Нахыжъхэр яупчІэжъэгъухэу, анахъэу Шхъэлэхъо Абу, Хасэм изэфэс купым ыгъэхъазырыгъ, хэбзэунашъоу ілэщтым ипроект зэхэгуагъ. 1989-рэ ильэсым ищылэ мазэ Хасэр зэхэщэжыгъэ хуэгъэ, Хэсахъхэр хадзыгъ, Хасэм итхъаматэу Шхъэлэхъо Абу, ащ игуадзэхэу сэрырэ Льэпкъ музейм ипащэщтыгъэу Абрэдж Альмиррэ агъэнэфагъэх, — хигъэунэфыкІыгъ Къуекъо Асфар.

Уахътэр лыкІуатэзэ, республикэр агъэпсыным ыпэкІэ Адыгэ хэку исполкомэу шылагъэм юстициемкІэ игъэлорышІапэу хэтыгъэм мэкууогъум и 23-м, 1989-рэ ильэсым общественнэ организациеу «Адыгэ Хасэр» шыІэ зэрэхуэгъэр щатхыгъ. Бэдзэогум и 11-м гъэзетэу «Адыгейская правда» зыфилорэм Адыгэ Хасэм иуств кышыхаутыгъагъ. А уахътэм кышыублагъэу общественнэ организацием Іоф ышІэу ыублагъ. **Тыгъэгъазэм и 12-м,**

2010-рэ ильэсым Адыгэ Хасэм ыцІэ урысыбзэкІэ «Адыгэ Хасэ — Черкесский Парламент» фаусыжыгъ. Сатырэ заулэм зитарихъ ифэрэ общественнэ организацием ІофшІэгъабэ ыпшъэ дэкІыгъ.

Адыгэ Хасэм илофшІэн осэшІу кыфишыгъ гуманитар ушэтынхэмкІэ Адыгэ республикэ институтым ипащэу **Лылуужу Адам.**

— Хасэмрэ хабзэмрэ зылапс ялэр. Бзэри, хабзэри, хасэри зэлхыгъэх. Къэралыгъоми Адыгэ Хасэми ашІагъэр бэ, ашІэрэри макІэп, ау икыурэп. Ахэм ащыц бзэри, хабзэри, тичылэхэри, тигъэпсыкІи, тызэрэзэлпъыжырэри, — кыыхыгъэщыгъ ащ.

Джащ фэдэу тильэпкъ изэ-

Юфрыгъохэм якIэщакIу

делэжь нахьыбэ шыгъэн фаеу, ащкIэ Ны Хасэ зэхэщэгъэныр игъоу Лылуужу Адам ылытагъ. Шэн-хэбзэ зэхэтыкIэхэм, бзэм ягъэпытэнкIэ, ныбжьыкIэхэр нахь благъэу зэрэшлэнхэмкIэ ащ щысабэ кыыхьыгъ.

Гушыр лъыгъэкIотагъ ДАХ-м ипрезидент иупчIэжыгъоу, республикэ общественнэ движение «Адыгэ Хасэм» игъэцкIэкIо куп хэтэу МэщфэшIу Нэдждэт.

— Лъэпкъыр дунаим кыиз-техъогъэ мафэм кыщегъэжыгъэу ащ фэгумэкIырэ, фэлэжыэрэ, зыгу фэузырэ цыфхэр цылэхэу кыирэкIо. Ахэм яздэлэжыгъэ кыкIэкIуагъ хасэхэр. Джауштэу ДАХ-р пчэгум кыихьагъ ыкIи пшэрылпытIоу ыгъэцакIэхэрэм ащыщ: апэрэр — хэхэс адыгэхэр экум кьэщэлэжыгъэньхэр, цыгъэбгъогъэньхэр, ятIонэрэр — а зэпстэури кьэтцэлэн тлэкIыштэпыш, хэгъэгу пстэури ащыпсэурэ адыгэхэр яныдэльфыбзэкIэ зэдэгущыIэжышхуэхуныр. Джа пшэрыл дэдэхэр ДАХ-м икьутамэу тиобщественнэ организацие егъэцакIэх. Тыкыизщытхуужыу зылонхэр кыыхьыгъэньхэр хуныр, ау непэ тиеспубликэ Адыгэ Хасэ зыпкIэ итэу, зилоф анахь пхырызы-

Ишъынэ С.

зезыхьэу тилэ Адыгэ Хасэр нэкум фэдэу кьэтыухуэмэн фае. Непэ ушыгуыгъэу дэгъоу тыхасэ юф ешIэ, зэхыщэрэ юфтхэбзэбэхэм уарыгушхонэу щыт, — кылуагъ Бырсыр Батырбий.

Бзэхэр зыщызэрагъэшIэрэ Гупчэу «Активым» ипашэу

кIугъ. Ау ащ изэфэхсэм лыкIоу агъакIоштыгъ Хэсашхьэм хэтэу, Урысые Федерацие изаслуженнэ врачэу, медицинэ кьулыкъум иполковникэу, отставкэм щылэ ЦыкIушэ Аспъан. Республикэ хасэм иеплэкIэхэр, бзэм, хабзэм ямэхьанэ кыизщырилотыкIырэ тхыгъэхэр нахь къагурылонхэм фэшI урысыбзэкIэ ытхыхэзэ зэфэхсэм кыизэращеджэщтыгъэр ащ кылотэгъ.

Джащ фэдэу республикэ Адыгэ Хасэм иапэрэ зэхэсыгъохэм ащыщ бзылфыгъэ закьоу зэрэхэлэжыгъэр, ащкIэ

гукъэкIыж фабэу илэхэр кырилотыкIыгъэх филологие шлэныгъэхэмкIэ кандидатэу Агыр-жызнэкъо Симэ.

Гъэзэтэу «Адыгэ макъэм-рэ» Адыгэ Хасэмрэ зэготхэу сыдигъуи зэдэлэжыгъэх. ТилофшIэгъоу, АР-м изаслуженнэ журналистэу, филологие шлэныгъэхэмкIэ кандидатэу Тхаркьохъо Сафьет ыгурэ ыпсэрэкIэ Адыгэ Хасэм фэлэжыгъэ, Хэсашхьэми хэт.

— Сэ скIэлъэныкьор — «Адыгэ макъ», адрэ кIэлъэныкьор — Адыгэ Хас. Арэуштэу сзэгъалорэр лъэпкъ гъэзетым

сызышылажыэрэр илэс 45-рэ хуыгъэмэ, Адыгэ Хасэм — илэс 35-рэ. Къэбар гушлуагъор, Адыгэ Хасэр зэрэзэхэщэжыгъэр, апэу кыитэзыло-гъагъэр Хуэрмэ Хуэсен (Тхьэм джэнэт кыирет). Ащ лъыпытэу сэри сигуапэу Хасэм сыхэхьагъ.

1997-рэ илэсым Иордани-ем и Адыгэ Шушлэ Хасэ егъэблэгъэ тхыгъэ кыисфегъэхьы. Ащ итхэгъагъ кIэлэцIыкIу лыгъыплэу принцэу АлыгъыцIэкIэ щытым чIэсхэр еджаплэм фэгъэхъазырынхэу, адыгабзэр язгъэшлэнэу кыизэрэсщыгу-гъыхэрэр. Хымэ хэгъэгу ифэгъэ силъэпкъэгъухэм сишуагъэ язгъэкIынэу сыгукIэ сыфэагъ ыкIи а теубытагъэр сши, илэс-рэ мээи 7-рэ сфэлэкIыштыр кыыщыслагъ. Кыисфэразэхэу дахэу сакъыхэкIыжыгъагъ...

«Адыгэ макъэмрэ» Адыгэ Хасэмрэ мы аужырэ илэсхэм алэ экIэдзэгъэу лъэпкъ юфым ялахьышхо хашIыхьэ. ХьакIэщхэр бэрэ зэхэщэ, ахэр бзэм, тарыхьым, шэн-хабзэхэм афэгъэхьыгъэх. НыбжьыкIэхэм лъэпкъ гъэзетым нахь зыкыфагъэзэ-ным, журналистикэр сэнэхьатэу кыыхахыным афэгъэхьыгъэ зэлукIэгъухэр еджаплэхэм ачIэсхэм адашIых.

Адыгэ Хасэм игъэзетэу «Гъуазэм» икыдэгъэкIын фэгъэзэгъагъэх «Адыгэ макъэм» илофышIэхэу ЕмтIыл Нурбий — редакторыгъ, хэкуоныгъэхэр хэмыхуьхьанхэм фэгъэзэгъа-гъэхэр Лышэ Саныетрэ сэрыр. Илэс зытIуцэ ар кыдэдгъэ-кIыгъагъ, бэми ашлогъэшIэгъо-ныштыгъ, агу рыхьыштыгъ, — кылуагъ Тхаркьохъо Сафьет.

Адыгэ Хасэм неущрэ мафэ зэриIэщтым ицыхьэ телъэу къэгущылагъ Урысыем, Адыгеим язаслуженнэ тренерэу, Хэсашхьэм хэт Хьот Юныс. Республикэ Хасэм иныбжьыкIэ кьутамэ кыизэрэгоуцагъэм ар ишыхьатэу кыыхыгъэщыгъ. СыдигъокIи зэмыхьокIыж пшэрылэу Хасэм илэхэр тиныбжьыкIэхэм лъагъэкIотэнхэмкIэ нахьыжхэр Iэпылэгъу зэрафэхуштыр, нахьышIу пстэури зэрафауэзэнкIыштыр Хьот Юныс ипсалэ кыыщыгъэщыгъ.

АР-м и Лъэпкъ тхылъеджаплэ кыгъэхъазырыгъэ тхылъ кьэгъэлъэгъоным юфтхьабзэм хэлэжыгъэхэр еплъынхэ амал ялагъ. Ар общественнэ движением илэс 35-рэ тарыхьгъогу кыкIугъэм фэгъэхьыгъагъ. Джащ фэдэу, ансамблэу «Ошадэм» иорэдылоу Хуэрэнэ Азэ лъэпкъ ордэ дахэхэр къафилуагъэх.

Ишъынэ Сусан.

Сурэтхэр: Ишъынэ Аспъан.

ИжыкIэ зигъо Юфрыгъохэм хэкIыплэу афэхушты-хэм адыгэхэр зыцатэгущыIэщтыгъэхэр, неущы-рэ мафэмкIэ пшэрылхэр зыцагъэнафэщтыгъэхэр Хасэр ары. Шылэныгъэр зы чIыплэ итэп, зызэбли-хуэзэ, игъорыгъоу лъэкIуатэ, ау лъэпкъым итарихъ шIэжы, икультурнэ кIэн кыизэтегъэньгъэньхэмкIэ, ныбжьыкIэхэр лъэпкъ Юфхэм ахэцэгъэньхэм ило-фыгъохэм язэшIохынкIэ Адыгэ Хасэм имэхьанэ кьэ-нэжыбь.

гъэкIэу лажыэхэрэм ащыщ. Дунаим тет адыгэхэр зэзыпхырэ мэфэкIэу тилэхэм ар якIэщакIу: шыгъо-шIэж мафэр, адыга-бзэм, шгуашэм, быракъым ямафэхэр. Хасэхэм яшуагъэр зэкIэми узэгъусэу, узэхэсэу лъэпкъ юфрыгъохэм уащытегу-щылэныр, уащызэдегупшыс-ныр ары, — кылуагъ МэщфэшIу Нэдждэт.

Филологие шлэныгъэхэмкIэ докторэу Бырсыр Батырбий ипсалэ кыизэрэщыгъэщыгъэмкIэ, Адыгэ Хасэр загъэ-псыжыгъэр илэс 35-рэ мэхъуми, ащ ылапсэ чыжыу нарт эпосым кыыщегъэ, сыдигъуи имэхьанэ ины. Адыгэ хабзэр ащ ылапс, тыхабзэ зэкIэ дунаим тет цыфхэр рэгъуазэх.

— Адыгэ Хасэм мэхьанэ ин зилэ юфхэм кIэщакIо, зэхэщакIо афэху. Лъэпкъыр кыизкьонэжыштыгъэу, ащ илофыгъохэр

Едыдж Мэмэт лъэпкъымрэ хасэмрэ язэпхыныгъэ имэхьанэ зэрэныр кыыхыгъэщыгъ.

— Адыгэ лъэпкъым гъэшIэ-шхо ил, ылапсэ куоу макIо. Тэ непэ тыщызгъалэрэр лъэпсэххоу тилэр ары. Къыныгуагъэ зэпы-чыгъэу, бзэри, хабзэри илэхэу мэлэсэу адыгэ лъэпкъыр. Ащ пытэу игъус Адыгэ Хасэр. Илэс 35-рэ гъогур — ар «икIэрыкIэу зызэхэщэжыгъэр» тIомэ нахь тэрэзэу сэлъытэ. Сыда тIомэ егъашIэм ижыкIэ ахэр тилагъэх, зэрэугоиэхэти, юфхэр шаухэ-сыщтыгъэх. Адыгэр зы зышIэу, зэзыпхэу, яшIоигъоныгъэхэр кызылотыкIэу тилэхэм Хасэр ащыщ. Непэ лъэпкъ юфрыгъо гъэнафэгъабэм ар якIэщакIу, зэрэфэлэжыгъэр юф ешIэ, — кылуагъ Едыдж Мэмэт.

ИлэсибгъукIэ узэкIэлэбэжы-мэ, республикэ Адыгэ Хасэр ДАХ-м хэмытыжыу уахьтэ кьэ-

Ишъынэ Аспъан

АР-м и Лышхъхъэ и Указ

Федеральнэ мэханэ зилэ чыопс чыплэхэу анахъ лъэшэу кьагъэгунэхэрэр хэмытхэу, Адыгэ Республикэм зыщышэкдохэрэ чыплэу илэхэм гъэтхэ-гъэмэфэ лъэхъаным кьолэбзыухэм щышакдохэ зэрэмыхъуштым ехылагъ

Федеральнэ законэу N 52-р зытэтэу «Псэушхъэхэм яхылагъ» зыфилоу 1995-рэ ильэсым мэлылфэгум и 24-м кьыдэкыгъэм ия 6-рэ, 21-рэ статьяхэм, Федеральнэ законэу N 209-р зытэтэу «Шэклоным ыкли Урысые Федерацием ихэбзэгъуцугъэ зырызхэм зэхьокыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм ехылагъ» зыфилоу 2009-рэ ильэсым бэдзэогум и 24-м кьыдэкыгъэм атегъэлсыхъагъэу **унашъо сэшлы:**

1. 2025 — 2026-рэ ильэсхэм гъэтхэ-гъэмэфэ лъэхъаным (гъэтхэпэм и 1-м кьышыублагъэу мэкьюогум и 16-м нэс) кьолэбзыу лъэпкхэм (псычэтхэм, кьазхэм) Адыгэ Республикэм щышэкдохэ фимытхэу шыгъэнэу.

2. АР-м и Лышхъхъэ и Указэу N 176-р зытэтэу «Адыгэ Республикэм ичылпэ зэфэшхъафхэу зыщышэкдохэ фитхэм ыкли фимытхэм яхылагъ» зыфилоу

2012-рэ ильэсым лоныгъом и 3-м кьыдэкыгъэм тетэу (нэужым фашыгъэ зэхьокыныгъэхэри кьыдыхэлъытагъэу) мы Указым ия 1-рэ пункт зигугъу кьышырэ плалъэхэр амыукьонхэу.

3. АР-м псэушхъэхэр ыкли псы кьэ-кьуаплэхэр кьышыухъумэгъэнхэм ыкли щыгъэфедэгъэнхэм афэгъэзэгъэ Гъэ-лорышлалэм мы Указыр гъэцэклагъэ зэрэхъурэм ыналэ тыригъэтынэу, ар укьуагъэ мыхъуным лъыплъэнэу пшээр ылыл фэшлыгъэнэу.

4. Официальнэу кьызыхаутырэ мафэм кьышыублагъэу мы Указым кьуа-члэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъхъэ КЪУМПИЛ Мурат

кь. Мыекъуапэ, бэдзэогум и 2, 2024-рэ ильэс N 73

Нахъыжхъэм

язэхэгущыИажъ Гупчэхэр

Джэджэ район Гупчэр

Адыгэ Республикэм зыщызэхэгущыИажъ-хэрэ Гупчэу илэхэм зэлуклэ гъэшлэгъонхэр ащыкьуагъэх, ахэр зыфэгъэхъыгъагъэхэр культурнэ байны-гъэмрэ лъэужхэм язэ-пхыныгъэрэ.

ЗыщызэхэгущыИажъхэрэ Гупчэу Джэджэ районым итым гъунэгъухэм я Дунэе мафэ шыагъэунэфыкыгъ. Районым культурэмкӀэ и Унэ илофышлэхэм викторинэу зэхашагъэм цыфыбэ хэлэжъагъ: мэфэкыр кьызыхэкыгъэм фэгъэхъыгъэ упчлэм джэуапхэр кьыратыжыгъэх, художественнэ фильмхэм, лъэпкь оредхэм, унагъом, унэм ыкли гъунэгъухэм альэны-кьоклэ шлэныгъэу ялэхэмкӀэ зэнэкьокьугъэх. Мэфэклым гуфэбэныгъэ, гъунэгъу зэфыштыкӀэ нэ-шанэ хэлъэу кьуагъэ.

Унагъом и Дунэе мафэ тефэу зыщызэхэгущы-лэжъхэрэ Гупчэм програм-мэу «Уасэ зилэмэ зэкӀэмэ апшъэ щылэр: унагъор» зыфилоурэр щызэхашагъ. Тхылъеджаплэм ыкли хьар-

зынэщым ялофышлэхэр ары ащ изешэкьуагъэхэр, Адыгэ Республикэм щы-псэурэ унагъохэу зэлъа-шлагъэхэм нэлуасэ афа-шыгъэх, джащ фэдэу адыгэ ыкли кьэзэкъ уна-гъохэм яшэн-хабзэхэр зыфэдэхэр кьалотагъ.

Гупчэм ихьакӀэмэ джы-ри зы зэлуклэ зэхашэнэу ушхъагъу ялэ хъугъагъ: Джэджэ ыкли Мыекъопэ районхэм ащыщ цыф пэрытхэм кӀэлэцыкӀлэхэм якъэухъумэн и Мафэ те-фэу якъорэлъфхэр кьы-рагъэблэгъагъэх.

Джэджэ районым кӀэлэ-цыкӀлэмэ сэмэркьэу зы-хэлэ зэнэкьокьухэр, лъэ-ныкьэ зэфэшхъафхэм-кӀэ мастер-классхэр афы-рагъэкӀокыгъэх. КӀэлэ-цыкӀлэмэ бгъэхалъхъэхэр шэкӀым хашыкӀынхэу зэрагъэшлагъ, шлэныгъэ кьызытырэ джэгулэхэм ахэлэжъагъэх, ятэжмэ оредхэр кьадалагъ, янэжмэ щэламэхэр ада-гъэхъазырыгъэх.

ЗэхэгущыИажъыным и Гупчэу Мыекъопэ райо-ным итым кьорэлъфхэу кьырагъэблэгъагъэхэм концерт кьафэзытыгъэ-

хэр кӀэлэцыкӀлэу ыкли ныб-жыкӀэ творчествэм и Гупчэ, джащ фэдэу иску-ствэхэмкӀэ кӀэлэцыкӀлэу еджаплэу поселкэу Туль-скэм дэтхэм ятворчествэ купхэр ары. Нэжъ-лужъхэ-ри сабыйхэри ягуапэу творчествэ мастерскоим щызэхашагъэу лӀфтхъабзэ-хэм, асфальтым сурэтхэр тешыхъэгъэнхэмкӀэ зэнэ-кьокьум зэдыхэлэжъагъэх, нэужым ыпкӀэ зыхэмьлэ мороженэхэмкӀэ ахэр пар-кым шахъаклагъэх.

Нахъыжхъэм язэхэгущы-лэжъ Гупчэхэм тематиче-скэ зэлуклэхэр ыкли лек-циехэр экспертмэ ащы-зэхашэх, джащ фэдэу мастер-классхэр, экскур-сиехэр, концертхэр ахэм ащэкӀох. Шъугу кьэдгъэ-кыжын, Адыгэ Респуб-ликэм инахъыжхъэм язэ-хэгущыИажъ Гупчэу тӀу ит, ахэм япрограммэ ясайт нэлуасэ шъушыфэхъун шъульэкӀышт.

Гупчэхэм яадресхэр: Станицэу Джэджэр, урамэу Кооперативнэр, 29-рэ;

Поселкэу Тульскэр, урамэу Первомайскэр, 161-рэ.

Адыгэ Республикэм инахъыжхъэм я Совет ыгу кьыдеӀэу Адыгэ кьэралыгъо университетым иректорэу Мамый Даутэ Казбек ыкьом фэгущӀо Урысыем иректорхэм я Союз ивице-президентэу зэрэхадзыгъэм фэшӀ

Урысые Федерацием иоргани-зацииу гъэсэныгъэ языхъэгъоты-хэрэм япрезидент (япэщэ), ярек-тор 700-м ехъу ззыпхырэ мы **ИзнэтӀэишхом ар зэрэлуагъэхъагъэр пэщэныгъэ зыдызэрихэрэ универ-ситетым илофышлэхэм, Адыге-им инаукэрэ игъэсэныгъэрэ ащы-лажъэхэрэм, Адыгеим инаучнэ** **лофышлэхэм, истудентхэм, ана-хъэу ежъ зэхыщэгъэ Кавказ хысан**

гупчэм ягъэхъагъэу, ежъ ышъ-хъэкӀэ ышлэгъэ гъэхъагъэхэм уасэ кьафашигъэу тэлъытэ.

Тыгу кьыддеӀэу Мамый Даутэ тыфэлъало псауныгъэ пытэ илэ-нэу, гушхуагъэ хэлъынэу, Урысы-емрэ Адыгеимрэ янаучнэ-тех-нологическэ хэхъоныгъэкӀэ Изнэ-тӀакӀэм гъэхъагъэхэр ищишлынэу!

ГЪУКӀЭЛӀ Нурбий.

Адыгэ Республикэм инахъыжхъэм я Совет итхъамат.

ПшӀэнкӀэ гъэшлэгъоны

Щэтэпхъапэр ижъырэ адыгэ шхыныгъу

Ижъ-ижъыжъым, нарт кьэбархэми бэрэ кьахэфэ, адыгэмэ якъушхъэ-хъухэм Лэгъо-Накьэ фэдэ чыплэхэм лэ-хъогъубэхэр гъэма-фэрэ ащагъэхъу-щтыгъэх.

Чэм лъфагъэхэр ащы-щтыгъэх, щэр агъапштэ-щтыгъ, кьуаер рахыщтыгъ, ахэр агъэгъуштыгъэх. Чэмахъомэ ауштэу гъэ-щыр зэрахъан фаеу хъу-щтыгъ. Чэм зытӀушмэ кьакӀащыгъэ щэ зэхэкӀа-гъэхэр загъапштэу, зыу-чъылыжыкӀэ, щэтэшхъэ лужъу кьытыредзэ. Пхъэпэ тӀаркьор агъэчэрэгъузэ, а щэтэшхъэр ащ пашы-хъэщтыгъ, жъау горэм ар щагъэгъуштыгъ. Етлани

Щэтэшхъэ (каймак) — щэу агъэпштагъэр зыу-чъылыкӀэ ышхъагъэ щэтэ лужъу кьытыредзэ;

загъажьокӀэ, а пхъапэм ятӀонэрэ кьатэу ращэкӀы-щтыгъ. Ари агъэгъуштыгъ. Ауштэу зытӀо-зыщэ агъэ-

гъузэ щэтэшхъэр зыпылъ хъугъэ пхъэпэ тӀаркьом «щэтэпхъап» ралорэр. Къушхъэхъум кьыкӀыжы-рэ лӀахъохэм мымакӀэу кьое гъугъэхэмрэ щэтэ-пхъапэхэмрэ кьызыдыра-хыкӀыжыщтыгъэх.

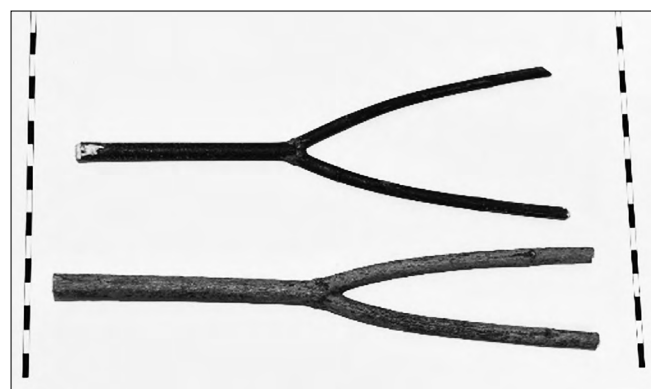
Кымафэрэ чэмхэр зы-гъужьхэкӀэ, щэр зыхакӀэ-рэ е тхъухэр зыхалъхъэрэ шхыныгъохэм ахэр аха-гъэушкьуаештыгъэх.

Щэтэпхъапэм шъоу ты-ракӀэти, кӀэлэцыкӀлэхэм аратыщтыгъ.

Ащ нахъ мороженэ лэ-шлэу мэхъужъа?!

ТЭУ Аслъан.

АР-м и Лъэпкь музей илофышл.

Пхъэпэ тӀаркьо цыкӀлэхэу (щэтэпхъапэхэу) щэ-ташхъэр зэращэкӀыштыгъэхэр.

Лъэпкъым ицыф цырылхэр

Кавказым ыпхъу клас

Усэкло гъэшлэгъонэу, Москва кышыхъугъэу ыкIи дэсыгъэу Къэшэж (Къэцэж) Инна Инал ыпхъур (цылагэмэ) кызыхъугъэр мыгъэ илъэс 80 хъуштыгъэ.

Ошъогу лъагэм ащ ыпсэ джы цылырышлэ, зы сабыи нэфынэу, жьогъожьы шлэтэу, гулытэ ялые ыкIи зэчыи гъэнэфагъэ хэлъэу ар мы чIым кытехъо-гъагъ.

Къэшэж Инна усэклауагъэ, ау усэкло кызырыклауагъэ, псэклэ ар зышыхъу къэбэртэе лъэпкъым, зэкIэ хэкушхоу Къэбэртаем игупшысэ блэр псыхъагъэкIэ епхыгагъ. Зэхышлэрэм, ылъэгъурэм гъуни нэзи илагъэп, усэныр ыл ыкIи ылъэ зэфэдэкIэ хэлъыгъ, ипозэие псынэкIэч къаргъоу, псынклэу гум нэсыштыгъ, Iээзгъу пэпклэгъ; иусэ сатырхэр тхэлъэлэу папклэхэу гъэчыгъагъэх. Инна икIэбзэгъэ-нэфынагъэ зылъэгъугъэу, зышлэщтыгъэхэм апшысыж икIугъ; ахэр къош кавказ литературэм иусаклох, итхаклох.

Къэшэж Инна я XX-рэ лIэ-шлэгъум иятлонэрэ ныкIо ипозэие ыгъэбаигъ, урыс литературэм икIыгъэ лIэшлэгъум чIыплэ хэчыгъэ ащ итворчествэ цырылагъ. Инна ипозэие, ащ гупшысэклэ хэушхъафыкIыгъэу, нэмыкI тхыгъэхэм къахэзыгъэ-лыдыкIэу, нафэу, фабэу, зафэу

хэлъыгъэр итворчествэ зышлэщтыгъэхэм тыхэгъагъуки, нэмыкI чIыплэхэу итхыгъэхэр зынэсыгъэхэми щашыгъупшэрэп, ахэр сатырэ кIодыехэп, цыфыгу къабзэм игупшысэ хэчыгъэх.

Ыпсэ ифабэ тыгъэм фэдагъ

Инна Москва шапIугъэми, ятэу Инал ащ чIыплэ гупсэм илIэплэгъэ-лIэшлэгъэ зэхыригъэ-шлагъ. Пшъэшъэжыем Къэбэртэе-Бэлыкъары ыкIи къушхъэ-чIэхэр ыпсэ налIэ пэпчкIэ зэхышлэщтыгъэх, цыф гукъабзэм ижыкIэщэ фабэкIэ зэкIэ ипозэие ушъагъэ ыкIи кIэракI. ИкIэлэгъу-ныбжыкIэгъу дэдэм кышхъэжэу, а зы уахътэм, литературэм иорэдми гъусэ гупсэфэу агоуцагъ.

Иапэрэ поэтическэ тхылъ 1962-рэ илъэсым, илъэс 16 ыныбжэу кыдэкIыгъ. Къэшэжыгъэ дунэе нэфынэр ыпкIы-нэ-лынэхэм анэсыгъэу, усаком ыбгъэу иапэрэ ордэхэри кыдэкIыгъэх. ШыпкIэ, композитор зэфэшхъафхэм гъусэныгъэ

адырилагъ, аузэ, апэрэ ордэу «Опять плывут куда-то корабли» зыфилорэр, мыр цыфхэм агумэ псынклэу аштагъ, нэмыкIхэри — ордэу «Мальчишки России», «Позови меня на свадьбу» автор зэфэшхъафхэр игъусэхэу ыусыгъэх, аузэ, ипозэие готэу ордэ 300 фэдиз кыдэкIыгъ.

Инна иусэн-гупшысэн ылъапсэ чыжэу IокIы: ятэу Къэшэж Инал ятэм ышэу (ежъ пшъашъэм итэтэж ышэу) Къэшэж ТIалиб Псэпытэ ыкIор фольклорист, просветитель, тхэкло иныгъ.

Лъужыр бжиблэу мао

ПкIэнчэу арэуштэу зэрамылауагъэм ищыс Инна ипозэ

зие зэрэщытэу. Ар поэтическэ сборник пчъагъэм яавторыгъ: «Вольный Аул» (1962), «Незаходящее солнце» (1965), «Белый тур» (1970), «Кавказ надо мною» (1973), «Всегда» (1975), «Сегодня» (1977), «Незнакомое время» (1980), «Кебляга» (1982), «Лицом к истоку» (1986), «На розовом коне» (1987), «Кони времени» (1987), «От второго лица» (1990), «Старинное дело» (1994).

Шлоу, нэфынсэу цылагъэм хэлъыр зэкIэ Инна щэлэфэ хэзынчэу ипозэие кышхъафхэм иныгъ. Усэныр ащкIэ жьым, псым афэдагъ — ищыИныгъэ иныгъ. Къэшэж Инна усэкло кIодыгъэп, фило-соф-гупшысэклэ шып-кIагъ, чэци мафи, зэпыуи зэпычи имылау игупшысэ тхъапэм ригъэкIугъ. Ащ итворчествэ ежъ ыгу икIэбзэгъэ, ынитIу къаргъо, ыпсэ инэф зэпымы-чыжэ ащызэхэушIэ.

Усаком ыгу зыгъэгъушхоу, зылэтэу, усэр къезыгъэблшытгъэр километрэ минкIэ пэчыжэ

ичIыплэ джэнэтэу ылытэщтыгъэ Къэбэртаер ары. Ятэжъ пшъэмэ яхэку дышъэ пишIын гори шылагъэп.

Игупсэ чIыплалIэм ихьалэ-мэтыгъэ, идэхагъэ, ар псэпы-гъэкIэжэу ежыркIэ зэрэщы-тыр ипозэие цыкIэгъэтхыгъ.

Кавказыр ИннакIэ гур зыгъэшлоу, нэр зыгъаплэу, лъэр зыгъэпытэу, къэшлэкIыгъэу, кыдэкIокIырэ лирическэ чIыплэ хэшыкIыгъ. Ихэку гупсэ, хэгъэгъушхор — ини цыкIуи, ыгу пхырищызэ, къэбэртэе-бэлъ-къар культурэ шэн-хабзэхэр уахътэм илэтэжыло шапхэхэу зэрэщытхэр кIэло.

Инна иушыгъэ мыухыж, инэплэгъэу мыпкIыж, ипозэие гъогуанэ кызыщэжэрэри зышхъушхъэрэри, игубзыгъагъэ зышхъушхъагъэри илIэпкъ лъачIэ иунэжэу зэрэщытыр, ыпсэ а зэкIэ хэткIухагъэр иусэхэм къащытIэмэжыгъ.

Джащ фэдэ къэбзэгъэ-шып-кIэжэ ин илIэпкъ Къэбэртаем, хэгъэгъушхом, ичIыплэгъушхэм, цыф зафэхэм зэфэдэу афы-зилагъ Кавказым ыпхъу класэу, усаком, ордэу, зэдзэкIаком Къэшэж Инна Инал ыпхъур. Цылагэмэ, ыныбжэ илъэс 80 хъуштыгъэ, ежыр илъэс 57-м итэу дунаим ехыжыгъ, ау иусэ макъэкIэ, иорэдхэмкIэ, ицыфы-гъэ лъагэкIэ ныбжырэу кыт-хэтыт.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтыр усаком итхылъ кыдэхыгъ.

КIэлэщIыкIухэм ашIогъэшIэгъонышт

«Жьогъобыным» изичэзыу кыдэкIыгъо теплъэу илэмкIи, дэтхэмкIи зэдештэ, уеджэнкIи гъэшлэгъоны.

Журналым ыкIышхо тет пшъэшъэ-жыи цыкIоу дэ шъуашэр зышхъыгъэр Мыекъуапэ щыц, кIэлэеджаклохэм азы-фагу шыкIогъэ зэнэкъокъоу «Сыбзэ — сидунай» зыфилорэм хэлэжыгъэу, илъэси 5 ыныбжэ ХъаткIо Анет. Кы-зэгъохымэ, мээым хэс псэушхъэ зэфэшхъафхэр, къэгъэгъэ шъофыр, хъэ-цIэ-пIэцIэ псынклэхэр, анахъэу хъам-пырашхо пкIырапкIынэхэр тэлъэгъух. Гъэмафэр зэрэтхъагъор мы нэклубгъом къекIуатэ ыкIи ащ кыгот МэцбэшIэ Исхъакъ иусэу «Хъампырашхом иорэд» зыфилорэр.

«Лыхъужьым инэклубгъо» кышхъы-гъэ «Нэпэплъ мыжъобгъу» зышхъэр журналистэу Ныбэ Анзор ий. «Теклоны-гъэм и Маф» зыфилорэ нэклубгъоу ащ кыготыр кIэлэеджаклохэм ясурэтшIы-гъэхэмкIэ гъэкIэрэкIагъэ. Ары, Теклоны-гъэр — анахъ уасэрэ мэхъанэрэ зилэ гъэхэгъэшхоу хэтрэ цыф лъэпкъкIи щыт ыкIи къэнэжы.

Москва щыпсэурэ адыгэ бзылIы-гъэ тхаклоу Гышъ Рахъмэт ирассказэу «Мыхъамодэ игухэкI» мыщ кыдэхыгъ.

Ар художественнэ тхыгъэ IупкI, уцIы-кIуи уиными акыл хэпхышт. Адыгеим пэчыжэу мэлсэуи, зыбзэ, зихабзэ сыдигъуи гукIэ зылэкIэзымытIупшырэ Гышъ Рахъмэт шхъэкIафэ зыфыуе-гъэшы.

Успенскэ районым ит къуаджэу Шхъащэфыжэ шыкIогъэ «Адыгэ пшъаш» зыфилорэ фестиваль-зэнэкъокъур IупкIэу кытхыжыгъ НэгъэрэкIо Саныет.

Тхаклоу ГутIэ Саныет ирассказ цы-кIоу «Асхъад ныбджэгъу зэригъотыгъэр» IупкIэгъэ-нэфагъэ, гулытэ-гупшысэ икIу зыхэлъ, узеджэкIэ, уещэфы.

КIэлэщIыкIухэм ядунай амалэу щылэ пстэумкIэ журналэу «Жьогъобыным» кырыелотыкIы ыкIи кырегъэлъэгъуыкIы. Спортыр кIэлэщIыкIухэмкIэ зэрэапэрэр кышхъытIагъ, цыкIэгъэтхыгъ «Спорт-смен ныбжыкI» зыфилорэ тхыгъэу я 22-рэ Мыекъопэ гимназием иеджаклоу Тыгъужь Алкъэс фэгъэхыгъэу Бислан-гъур Светэ кыгъэхъазырыгъэм.

«Жьогъобыным» чIыплэ щуыбытыгъ псэушхъэхэм ядунай фэгъэхыгъэм. Мыр къезыгъэхъазырырэр мыбиолог-

купэу «Бэслэнэим» ипашэу Уракъ За-ринэ. Ащ зэдэгъушIэгъур дэзышIыгъэр журналым илофышIэу Дзыбэ Назрэт.

Журналым чIыплэ хэчыгъэ щигъотыгъ «Пушкиным и Маф» ылоу республикэ кIэлэщIыкIу тхылъеджакIэм илофышIэу Къат Сусанэ кыгъэхъазырыгъэм.

Нэклубгъо 14 зэкIэмкIи кIэлэщIыкIу-хэм апае кыдэкIырэ «Жьогъобыным» ыубытырэр, ау нэклубгъо пэпчэ зэфэ-шхъаф: «Зымыгъээзэ! Ор-орэу гъэ-лэжы!» зыфилорэр яклас кIэлэщIыкIу Iыгыплэм кIохэрэм, игъорыгъоу, али агуи еджэным екIуным тегъэлсыхъагъ. «Сканворд» нэклубгъори хэти зыгъэ-гупшысэрэм ащыц, ар илъэс пчъагъэхэм кIэлэпIоу Iоф зышлэгъэ ХъаудэкIо Сарэ кыгъэхъазырыгъ.

Журналым ренэу къоджэхэ-къоджэх-хэр, кIэлэщIыкIухэм яхыплэгъэ къэбар шхэн цыкIухэри «Тыздэжыгъэщ!» ылоу кIэхъэх.

Щэч хэлъэп кIэлэщIыкIу журналым иредакторэу Дзыбэ Назрэт егугъоу, ыгу факлоу, сыдигъуи Iоф зэришырэм.

Шъугу къэзгъэкIыжын, адыгабзэ-кIэ ыкIи урысыбзэкIэ кыдэкIырэ жур-нали 4-м: «Зэкъошныгъэм», «Жьогъо-быным», «Литературная Адыгея» ыкIи «Родничок Адыгеи» зыфилорэрэм яре-дактор шхъаIэр тхаклоу МэцбэшIэ Исхъакъ.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Кушъхьэфэчъэ спорт

Типшъашъэхэм тагъэгушъуагъ

Урысыем и Кубок икыдэхынкIэ зэнэкьокоу Тульскэ хэкум щыкIуагъэм Адыгеим испортсменкэ куп щатекIуагъ.

Республикэ спорт еджапIэр къэзыухыгъэхэу, спортымкIэ мастерэу Елизавета Арчибасовар, спортым имастерынымкIэ кандидатхэу Анастасия Могилевская, Диана Гейко зыхэхьэрэ командэм иплалъэм кыпIэу кызыпэчъэныр къыухыгъ. Зэнэкьокум командитIу нылэп хэлэжъагъэр. Адыгеим щыц пшъашъэхэр яплэнэрэ къеклокыгъом Омскэ хэкум испортсменкэхэм апэ щышъыгъэх. ТакыкIэ 3-рэ нэгъуплэлэгъу 43-кIэ ахэм теклоныгъэр къыдахыгъ.

Елизавета Арчибасовар Урысыем ихэшыпыкIыгъэ командэ хэтэу Республикэу Беларусь ичемпионатэу къалэу Гродно щыклорэм джыдэдэм хэлэжъэ. Километри 124-м апэ ишъыгъэр Республикэу Беларусь щыц Анна Терех ары. Урысыем ихэшыпыкIыгъэ командэ хэт Валерия Захаркина я 5-рэ, Елизавета Арчибасовар я 7-рэ чыпIэр къыдахыгъ.

Футбол

«Самаряниным» текIуагъэх

МыекIопэ футбол командэу «Зэкьошныгъ-2-м» хэтхэр Мостовской къэлэ псэупIэм кыкIыгъэ спортсменхэм атекIуагъэх. Ешлэгъур МыекIуапэ истадионэу «Юностым» щыкIуагъ.

Адыгеим испорт еджапIэ итренерхэу Александр Дерибериамрэ Пэунэжъ Азэмастрэ агъасэхэрэр теклоныгъэм тырагъэгущуагъэх. Апэрэ таймым МыекIуапэ щыц Хьахьо Тамирланрэ Хьапышт Аланрэ Iэгоо зырыз «Самаряниным» икылапчъэ дадзагъ. Я 57-рэ такыкIым Едыдж Тамерлан пчъагъэр 3:0-м нигъэсыгъ.

Командэу «Самаряниным» хэт спортсменхэр етланэ кызыхэхъожьыгъэх, я 62-рэ, я 64-рэ такыкIхэм Кошхьаблэ щыщхэу Пы-

щтыкI Аслъанрэ Джыгунэ Арсенрэ IэгоуитIу «Зэкьошныгъ-2-м» икылапчъэ къыдадзагъ. Пчъагъэр 3:2-у тифутболистхэр текIуагъэх.

Зэфэхьысыжъхэр:

«Кубань» (Усть-Лабинск) — «Урожай» (Тульский) — 1:0

«Зэкьошныгъ-2» — «Самарянин» (Мостовской) — 3:2

«Белореченск» — «Восход» — 3:0

«Импульс» — «Урожай» (Динская) — 4:2

Командэхэр зыдэщыт чыпIэхэр

ыкIи очко пчъагъэу рагъэкъугъэр:

1. «Самарянин» (Мостовской) — 24
2. «Импульс» (Нововеличковская) — 22
3. «Восход» (Старовеличковская) — 21
4. «Белореченск» — 18
5. «Урожай» (Тульский) — 18
6. «Кубань» (Усть-Лабинск) — 14
7. «Олимп-Универспорт» (Краснодар) — 12
8. «Кубань-Афипс» (Афипский) — 12
9. «Зэкьошныгъ-2» (МыекIуапэ) — 10
10. «Урожай» (Динская) — 8.

Къатхэхэрэм яшIошIрэ редакцием иеплъыкIэхэмрэ зэтемыфэнхэ альэкIышт.

НэкIубгъор зыгъэхъазырыгъэр БЗЭШУ Асхьад.

Зэхэзышагъэр ыкIи кыдэзыгъэкIырэр:
АР-м лъэпкъ IофхэмкIэ, IэкIыб къэралхэм ащыпсэурэ тильэпкъэгъухэм адырIэ зэпхыныгъэхэмкIэ ыкIи къэбар жьугъэм иналхэмкIэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. МыекIуапэ,
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэщыIэр:
385000,
къ. МыекIуапэ,
ур. Первомайскэр, 197.
Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79

Редакцием авторхэм къаIыхырэр А4-кIэ заджэхэрэ тхьапэхэу зипчъагъэкIэ 5-м емыхъухэрэр ары. Сатырхэм азыфагъу 1,5-рэ дэлъэу, шрифтыр 12-м нахь цIыкIунэу щытэп. Мы шапхэхэм адимыштэрэ тхыгъэхэр редакцием зэкIегъэкIожьых.
E-mail: adygvoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
УФ-м
хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтынхэмкIэ ыкIи зэпхы-
IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чыпIэ
гъэIорышIапI, зэраушыхъатыгъэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. МыекIуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагъэр
4486
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1148

Хэутыным узщыкIэтхэнэу щыт уахътэр
Сыхъатыр
18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэу уахътэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор
шъхьаIэр
МэщIэкьо С. А.

ПшъэдэкIыжъ
зыхьырэ
секретарыр
ЖакIэмыкьо А. З.